AC Vlaanderen
gramma van maatr

BAAC
ARCHEOLOGIE EN
BOUWHISTORIE

Archeologienota
Heist-op-den-Berg, Oude Godstraat
Programma van maatregelen

BAAC Vlaanderen bvba
Hendekenstraat 49
9968 BASSEVELDE
info@baac.be

Inhoud

1 Gemotiveerd advies 3
Archeologische verwachting 3
Potentieel op kennisvermeerdering 4
Afweging noodzaak verder vooronderzoek 5
De bepaling van de maatregelen 5
2 Programma van maatregelen 6

1 Gemotiveerd advies

Archeologische verwachting

Het bureauonderzoek bracht volgende elementen aan het licht die relevant zijn bij de opmaak van een archeologische verwachting voor het onderzoeksterrein:

Historische bronnen

- Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kan niet met zekerheid gezegd worden of er archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn. Het plangebied werd niet specifiek bij naam vermeld in de historische bronnen.

- Op basis van de historische kaarten kunnen we ook zien dat het plangebied, ondanks de nabijheid tot de kern van Heist-op-den-Berg, tot het midden van de 19e eeuw niet bebouwd was. Dit kaartmateriaal gaat slechts terug tot de 18e eeuw, waardoor we geen uitspraken kunnen doen over bebouwing voor deze periode.

Archeologische bronnen

- Voor de oudere perioden (steentijden-metaaltijden-Romeinse periode) is er niets voorhanden wat betreft historische bronnen die relevant zijn voor het plangebied. De enige manier om hierover informatie in te winnen is dan ook veldonderzoek met ingreep in de bodem.

- Binnen het plangebied kunnen sporen aanwezig zijn uit verschillende historische periodes. In de omgeving van het plangebied werden reeds verschillende sites aangetroffen die binnen de bronstijd en de ijzertijd te dateren zijn. Rondom het plangebied zijn bij archeologische prospectieonderzoeken ook scherven aardewerk gevonden uit deze periodes. Op de top van de 'Heistse Berg' bevond zich tot aan de eerste wereldoorlog ook een grafheuvel.

- Ook nederzettingen uit de Romeinse tijd kunnen aanwezig zijn. Uit de Romeinse tijd werden in de regio verscheidene scherven en enkele structuren gevonden. Er werd ook een tegula gevonden uit deze periode.

- Voor de middeleeuwen zijn er minder aanwijzingen, maar gezien de nabijheid tot het centrum van Heist-op-den-Berg is het een niet uit te sluiten mogelijkheid.

Paleolandschap en bodem

- De locatie van het plangebied, op een hoge locatie binnen het landschap, zal in de loop van de geschiedenis steeds een zekere aantrekkingskracht hebben gehad.

- Ter hoogte van het onderzoeksterrein wordt de bodem gekarteerd als een plaggenbodem. Dergelijke bodems hebben een specifieke archeologische verwachting.

- Tijdens een terreininspectie werd de algemene bodemopbouw ter hoogte van het onderzoeksterrein bestudeerd. Onder enkele recente verstoringen bevindt zich een nog een Ap-horizont (plaggendek), met daaronder een A/C-horizont (lokaal) en een C-horizont. Het archeologisch vlak (grondsporen) is met andere woorden naar verwachting intact bewaard en bevindt zich op een diepte tussen 65 en 126 cm -mv.

- De bodemopbouw omvatte geen B- of E/horizont. Meer dan waarschijnlijk werd de originele bodemopbouw vernietigd tijdens de aanleg van het plaggendek. Het potentieel op een aanwezigheid van intacte vuursteenconcentraties uit de steentijden is dan ook onbestaande.

Samenvattend is er op het plangebied een hoog potentieel op rurale grondsporensites. Deze kunnen vanaf de metaaltijden tot de middeleeuwen te dateren zijn. Doordat er geen oorspronkelijke bodemopbouw bewaard is gebleven, is er geen potentieel op intacte steentijdsites.

Potentieel op kennisvermeerdering

De archeologische verwachting gaf aan dat het onderzoeksterrein een hoog potentieel heeft voor de aanwezigheid van rurale nederzettingslocaties uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen. Verder archeologisch onderzoek kadert echter steeds binnen krijtlijnen van de te verwachten schade aan en vernietiging van dit mogelijk erfgoed tijdens de geplande bodemingrepen. Uit de vergelijking tussen de gekende verstoringen en de geplande ingrepen geven aan dat binnen het terrein het archeologisch relevante deel van het bodemarchief in een zone van ongeveer 990 m² vernietigd zal worden tijdens de geplande ingrepen.

Het potentieel op kennisvermeerdering bij verder onderzoek wordt door de beperkingen die voorvloeien uit de specificaties van de geplande ingrepen sterk verminderd. Men kan verwijzen naar volgende elementen:

- De totale oppervlakte van het onderzoek is met 990 m² erg beperkt.

- Het onderzoek dient uitgevoerd te worden in twee aaneensluitende geschrankt liggende zones met elk een grote van ongeveer 30 bij 15 m.

- De archeologische verwachting is hoog wat betreft eerder extensieve rurale nederzettingen. Dergelijke nederzetting worden in regel niet volledig gevat binnen de te onderzoeken. De onderzoeksresultaten zullen naar verwachting in het beste geval fragmentair en onvolledig zijn. De complexwaarde van de mogelijk (gedeeltelijk) aanwezige sites binnen het onderzoeksterrein ligt naar verwachting eerder laag. Het potentieel en de waarde van de kenniswinst bij verder onderzoek is dan ook laag.

- De verwachting is laag wat betreft archeologische sites die ook binnen een beperkte oppervlakte een hoge complexwaarde kunnen hebben, zoals vuursteenconcentraties uit de steentijden.

- Doorheen het terrein lopen verschillende funderingen van eerdere bouwfases, die lokaal mogelijk voor een diepere verstoring, tot op het archeologisch vlak, hebben gezorgd.

Bovenstaand overzicht geeft aan dat het potentieel op (waardevolle) kenniswinst bij verder archeologisch (voor-) onderzoek ontbreekt. De investeringen die gepaard gaan met verder archeologisch onderzoek staan geenszins in verhouding tot de beperkte resultaten die dergelijk onderzoek naar verwachting zal opleveren.

Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Gezien het lage potentieel op kennisvermeerdering binnen het plangebied is verder archeologisch vooronderzoek niet nodig binnen het plangebied. De punten die hiervoor kunnen worden aangehaald zijn:

- De reeds aanwezige verstoringen die lokaal verstoord hebben tot op de tertiaire lagen.
- Door deze lokaal diepere verstoringen zullen eventueel aanwezige sites vermoedelijk slechts fragmentarisch bewaard zijn.
- De oppervlakte waar het archeologisch vlak daadwerkelijk verstoord wordt is klein (990 m²) en onregelmatig gevormd. Dit betekent dat er een grote kans is dat eventueel aanwezige archeologische sites niet volledig onderzocht zullen kunnen worden waardoor er een uiterst kleine complexwaarde zou zijn en dus een zeer laag potentieel op kennisvermeerdering.

De bepaling van de maatregelen

Aangezien er geen archeologische resten meer verwacht worden binnen het plangebied, dienen er geen verdere maatregelen te worden bepaald.

2 Programma van maatregelen

Niet van toepassing.